

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВИРОБНИКІВ МЕТАЛОПЛАСТИКОВИХ ВІКОН В УКРАЇНІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація. У статті подано результати дослідження вітчизняного ринку металопластикових віконних конструкцій, наведено основні характеристики галузі металопластикових вікон в Україні в умовах війни.

Ключові слова: ринок металопластикових віконних конструкцій, будівельна галузь, війна.

Abstract. The article presents the results of a study of the domestic market of metal-plastic window structures, the main characteristics of the industry of metal-plastic windows in Ukraine in wartime conditions are given.

Key words: market of metal-plastic window structures, construction industry, war.

Вступ

Будівництво як галузь має значний інвестиційний потенціал в Україні, займає одне з провідних місць в індустріальному комплексі країни і вносить величезний внесок в розвиток економіки. Підприємства будівельної галузі тісно взаємодіють практично зі всіма галузями економіки.

Останніми роками відбувається швидке і значне ускладнення діяльності підприємств будівельної галузі, в тому числі підприємств, які займаються виробництвом алюмінієвих та металопластикових віконних конструкцій. У зв'язку з цим керівникам підприємств доводиться швидко реагувати на виклики зовнішнього середовища і шукати способи адаптації до нових умов функціонування.

Результати дослідження

За 2022 рік через війну виробництво вікон в Україні знизилось майже вдвічі порівняно з 2021 роком, а ціни виросли на 80%. Крім того, на галузь негативно вплинули відключення світла через російські обстріли енергетичної інфраструктури. Особливо це стосується виробників ПВХ профілів, де обладнання вимагає безперервного електропостачання [1]. Падіння показників на ринку вікон пов'язано не лише зі скороченням будівництва, а й зі зниженням попиту на модернізацію старого житлового фонду, яке займає 70 % від загального ринку вікон.

До повномасштабної війни вітчизняні виробники вікон задовольняли 95-98% внутрішнього ринку і навіть експортували свою продукцію. Хоча комплектуючі часто були імпортними. Так, фурнітура на 45% була українського виробництва, єдиний завод що її виробляв знаходився в Дніпрі. Віконний профіль на українському ринку також на 50% був вітчизняного виробництва. Його виготовляв завод в Новій Каховці, цей завод через війну був релокований до Тернополя [1].

До 2022 року віконне скло в Україну переважно експортувалось з Росії та Білорусі. Після повномасштабного вторгнення виробники вікон майже одразу переорієнтувалися на поставки з Туреччини та країн ЄС.

Зростання цін на вікна головним чином пов'язано з девальвацією гривні та збільшенням частки імпортних комплектуючих. Також зіграли свою роль здорожчання логістики, зростання цін на пальне та вартість електроенергії.

У 2021 році Україна імпортувала 340 тис. тон скла. При цьому, приблизно 250 тис. тон із загального обсягу були імпортовані з Росії та Білорусі. Тобто українські підприємства, найчастіше, здійснювали вивіз у ці країни сировини для виготовлення скла, а потім вона поверталася в Україну у вигляді готового продукту. У 2024 році імпорт здійснюється з Польщі, Азербайджану, Туреччини та інших країн. Втім, варто зазначити, що стосується питання власного виробництва скла для виготовлення склопакетів, то в Україні досі немає підприємств з виготовлення термолірованого скла.

Таблиця 1 - Характеристика галузі металопластикових вікон України

Основні економічні характеристики галузі	Ринок металопластикових вікон до війни зростав відносно повільно, проте в 2022 році впав майже вдвічі порівняно з 2021 роком. Попит на металопластикові віконні конструкції залежить від попиту на будівельні послуги. У своєму розміщенні підприємства з виробництва вікон орієнтовані на концентрацію споживачів.
Аналіз конкурентного середовища	Конкуренція доволі інтенсивна. Вхідні бар'єри на ринок є високими, оскільки ринок характеризується значною капіталомісткістю. Ймовірність входження на ринок нових компаній - середня. Конкурентний тиск із сторони виробників товарів-замінників помірний. Ступінь впливу постачальників сировини високий. Ступінь впливу компаній-покупців – високий, оскільки у галузі існує багато виробників аналогічних товарів, тому необхідно встановлювати партнерські зв'язки із споживачами.
Рухливі сили розвитку галузі	Суттєвий вплив має науково-технічний прогрес, процес сертифікації, володіння ліцензіями, патентами, ноу-хау, ексклюзивність представництва. Стан розвитку будівництва нового житлового фонду та попиту на модернізацію житлового фонду.
Конкурентна позиція стратегічних груп	Конкурентною перевагою у галузі може бути виготовлення товарів з урахуванням індивідуальних вимог споживачів. Важливими факторами також є ширина асортименту, ціни на товари, швидкість виготовлення, оперативна доставка товарів у будь-яку область України, надання послуг монтажу, професіоналізм працівників, ефективний контроль якості. У якості клієнтів виступають як фізичні, так і юридичні особи.
Аналіз конкурентів	Основними підприємствами, що пропонують свою продукцію на ринку, є Veka (Німеччина), Viknaroff (Україна), Velux (Данія), WDS (Україна), Rehau (Німеччина), та інші. Основна увага у їх діяльності зосереджується на ширині асортименту та рівні сервісу. Відомою є торгова марка «Вікна КОРСА» - розгалужена мережа філій та представництв у різних містах України, з головним офісом і виробничою базою в місті Вінниця. У кожному представництві споживачам пропонують широкий асортимент продукції: металопластикові вікна та двері, алюмінієві вікна та двері, розсувні конструкції, ворота та ролети, а також додаткові елементи.
Ключові фактори успіху	Безпека товарів, високий рівень сервісу, контроль якості сировини та товарів, гнучкість та мобільність у виконанні замовлень клієнтів, високий рівень кваліфікації персоналу.
Перспективи галузі і її загальна привабливість	Динаміка показників будівництва в Україні є позитивною, проте негативний вплив чинять високий ступінь бюрократизації при отриманні дозволів на будівництво, високий ступінь інвестиційних ризиків через нестабільну економічну та політичну ситуацію в Україні, а також недовіра до забудовників, відсутність вигідних кредитів для розвитку бізнесу, відсутність кваліфікованих кадрів у будівельних компаніях внаслідок мобілізації та трудової міграції за кордон.

Джерело: систематизовано на основі [3]

Згідно аналізу, підготованого «Віконним консалтингом», загальний обсяг вироблених у 2023 році в Україні світлопрозорих конструкцій оцінюється в 3,9-4,1 млн одиниць (рис. 1). За висновками експертів «Віконного консалтингу», порівняно з 2022 роком зростання становило приблизно 26%. Таке значне зростання відбулося в першу чергу завдяки відновленню та збільшенню нового будівництва у 2023 році порівняно із 2022 роком [2].

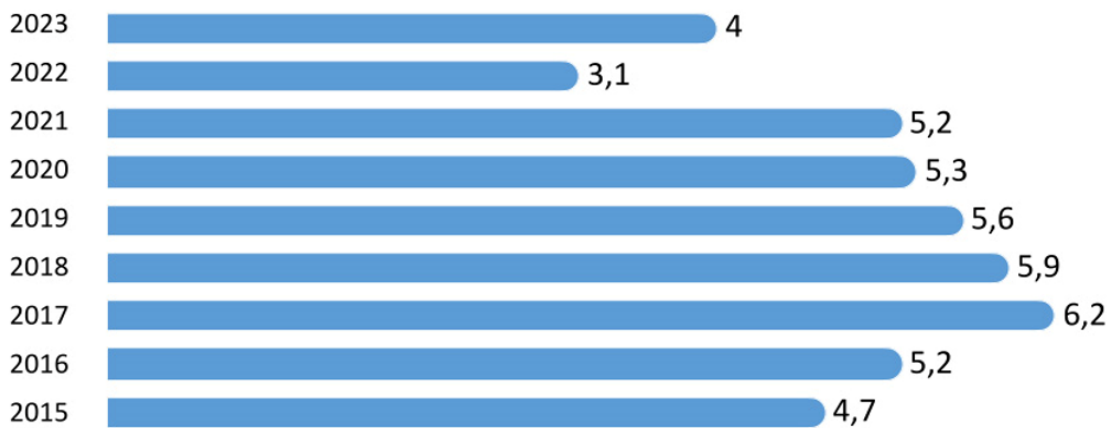

Рис. 1 – Кількість світлопрозорих конструкцій, вироблених в Україні, млн одиниць [2]

Деякі з топ-5 компаній-виробників вікон практично вийшли на обсяг виробництва 2021 року, незважаючи на всі труднощі, які принесла війна.

Також за даними «Віконного консалтингу», відсоток кольорових вікон на українському ринку постійно зростає (наразі білі вікна займають 63% ринку, а кольорові – 37%). Вони особливо популярні в багатоповерховому будівництві та на заході України.

Щодо експорту вікон, то у 2023 році вітчизняні компанії-виробники світлопрозорих конструкцій та дилери за даними «Віконного консалтингу» експортували за кордон вікон на майже \$29 млн. У 2022 році в грошовому еквіваленті експорт вікон склав \$22 млн. Це було зумовлене тим, що деякі європейські дистриб'ютори, враховуючи складну ситуацію в Україні, зменшували обсяги контрактів з українськими компаніями і переорієнтовувалися на польські чи на місцеві. Проте, побачивши, що українські віконні компанії тримаються та виконали у 2022 році всі свої зобов'язання, іноземні дистриб'ютори збільшили обсяг замовлень, і український експортний ринок вікон отримав приріст в 31,8%.

Згідно аналізу, виконаного командою «Віконного консалтингу», у 2023 році, на відміну від 2022 року, 24% дилерів вказали на зростання трафіку у віконних салонах і у 17% він не змінився. Також позитивним фактом є зменшення запиту на вікна економ-сегменту порівняно зі стандартними. Так, якщо 2022 року частка вікон економ-сегменту на українському ринку за даними опитування дилерів складала 57%, то у минулому році вона зменшилася до 37%.

Опитування дилерів також показало, що кваліфікований менеджер є золотим фондом будь-якої компанії – ще більше зросла вага фахової роботи менеджера з продажу (до 67% у 2023 році проти 50% у 2022 році). Проте, як тільки доходить справа до ціни, то кваліфікація менеджера втрачає свою провідну роль і відходить на другий план.

Найвагомішими причинами втрати клієнтів у спадному порядку опитані відзначили демпінг з боку конкурентів, ціну та очікування «кращих часів».

Щодо активності у соціальних мережах, то вона зменшилася: у 2023 році мають свої сторінки 66% опитаних проти 78% у 2022 році, хоча ще 15% вказали, що планують зайнятися соцмережами у поточному році.

Також за даними «Віконного консалтингу» відбувся перерозподіл роботи з постачальниками. Із одним постачальником у 2023 році працювало 28% опитаних дилерів проти 18% у 2022 році, два постачальники у 2023 році мали 32% порівняно із 68% у 2022 році, три та більше – 40% у 2023 році проти 15% у 2022 році (купляють, де дешевше – зазначив «Віконний консалтинг»).

Також суттєво збільшився відсоток дилерів, які шукають саме низьку ціну і це є чітким відображенням попередніх відповідей в частині втрати замовника через ціну та демпінг зі сторони конкурентів, зазначили у «Віконному консалтингу» [2].

Ще один висновок із проведеного аналізу – не приділяється достатньої уваги якісному монтажу. При тому кількість самих вікон, які відповідають діючому ДБН, зростає.

Висновки

Отже, загальний обсяг вироблених у 2023 році в Україні світлопрозорих конструкцій оцінюється в 3,9-4,1 млн одиниць – зростання становило приблизно 26% завдяки відновленню та збільшенню нового будівництва. Деякі компанії-виробники вікон попри війну практично вийшли на обсяг виробництва 2021 року. Також зріс український експортний ринок вікон – він отримав приріст у 31,8%. Незважаючи на війну, експерти прогнозують збільшення продаж віконної продукції у 2024 році.

Проте умови функціонування виробників металопластикових віконних конструкцій в Україні є надзвичайно складними, їм доводиться шукати дієві інструменти для того, щоб втриматися на ринку, а також забезпечити конкурентоспроможність власної продукції не лише в Україні, а й за кордоном.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Дефіцит кадрів та комплектуючих. Як живе ринок вікон та склопакетів України після року повномасштабної війни URL: <https://delo.ua/business/deficit-kadriv-ta-komplektuyucix-yak-zive-rinok-vikon-ta-sklopaketiv-ukrayini-pislya-roku-povnomasstabnoyi-viini-411063/>
2. Віконний ринок України за 2023 рік: виробництво вікон зросло на 26%. URL: <https://drevynnyk.com/predstavleno-oglyad-vikonного-rynku-ukrayiny-za-2023-rik/>
3. Косар Н.С., Яричевська Я.І. ДОСЛІДЖЕННЯ ГАЛУЗІ МЕТАЛОПЛАСТИКОВИХ ВІКОН УКРАЇНИ ТА НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ ЇХ ВИРОБНИКАМИ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/jun/28241/220373menedzhment-99-114.pdf>

Краєвський Андрій Володимирович - аспірант групи 073-23а, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: Andrej_15@ukr.net

Kraievsky Andriy V. - postgraduate student, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: Andrej_15@ukr.net

Науковий керівник: Єпіфанова Ірина Юріївна, доктор економічних наук, професор, проректор з наукової роботи, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, yerifanova@vntu.edu.ua